

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	16. desember 2022

Sak 147-2022

Oslo universitetssykehus HF – forprosjektrapport rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet

Forslag til vedtak:

1. Styret godkjenner forprosjekt for Oslo universitetssykehus HF's prosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet, og ber om at det legges til grunn for den videre gjennomføringen av prosjektet.
2. Prosjektet skal gjennomføres innenfor en samlet økonomisk styringsramme (P50-estimat) på 725 millioner kroner (prisnivå juni 2022-kroner).
3. Helse Sør-Øst RHF overtar prosjekteierskapet fra og med gjennomføringsfasen. Prosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet organiseres underlagt Nye Rikshospitalet, og mandat for gjennomføringsfasen for Nye Rikshospitalet skal også inkludere rokade-tiltakene.
4. Styret ber om at planer for etablering av rokadearealer kvalitetssikres tidlig i detaljprosjektering, med sikte på kostnadsoptimalisering. Løsningene må avstemmes med Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon for Nye Rikshospitalet og Oslo universitetssykehus HF. Løsningene skal ivareta kravet til god pasientbehandling og gode arbeidsforhold for de ansatte i interimperioden før innflytting i nye bygg.
5. Prosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet forutsettes egenfinansiert av Oslo universitetssykehus HF. Helse Sør-Øst RHF yter et kortsiktig mellomfinansieringslån på inntil 600 millioner kroner (2022-kroner) som utbetales i 2023-2024. Lånet skal tilbakebetales i perioden 2025-2031.

Hamar, 9. desember 2022

Terje Rootwelt
administrerende direktør

1. Hva saken gjelder

Etablering av Nye Rikshospitalet medfører at deler av eksisterende bygningsmasse må rives for å gi plass til nye bygg og tilrettelegge for god logistikk i sykehuset. Dette gjelder i hovedsak en fløy (bygg C1) ved nytt hovedinngangsparti, samt deler av to andre fløyer (bygg B og D). Etablering av arealer for virksomheten som må flytte ut av de eksisterende byggene, er organisert som et rokadeprojekt. Rokadeprojektet er utredet av Oslo universitetssykehus HF, og skal ivareta virksomhetens samlede kapasitet gjennom byggefasen for Nye Rikshospitalet.

I denne saken legges forprosjektet for prosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet fram for styret i Helse Sør-Øst RHF for beslutning om videreføring av prosjektet til gjennomføringsfasen. Videre anbefales det at Helse Sør-Øst RHF overtar prosjekteierskapet.

2. Hovedpunkter og vurdering av handlingsalternativer

Bakgrunn

Oslo universitetssykehus HF er gitt i oppdrag å gjennomføre nødvendige forberedelser til oppstart av byggeprosjektet på Rikshospitalet, jamfør sak 124-2020 *Oslo universitetssykehus HF – oppstart forprosjekt for Nye Aker og Nye Rikshospitalet*. Av endelig mandat for forprosjekt Nye Aker og Nye Rikshospitalet fremgår det:

«Oslo universitetssykehus HF har i henhold til forutsetningene i konseptrapporten ansvar for å etablere midlertidige løsninger for drift av den virksomheten som i dag er lokalisert i C-bygget på Rikshospitalet. Dette bygget må rives tidlig i gjennomføringsfasen. Kostnader til rivning og oppfølging av nye permanente lokaler er en del av prosjektets styringsramme, mens kostnader til drift av virksomheten skal dekkes av Oslo universitetssykehus HF. Det må i løpet av forprosjektet etableres tilfredsstillende løsninger for dette, tilpasset økonomiske rammer for Oslo universitetssykehus HF og for prosjektet»

Styret ble sist orientert om forprosjektarbeidet i styresak 118-2022 *Oslo universitetssykehus HF – status prosjekt Rokade rivning av C1 på Rikshospitalet*, og fattet følgende flertallsvedtak:

1. Styret tar status for Oslo universitetssykehus HF's prosjekt Rokade rivning av C1 på Rikshospitalet til orientering.
2. Styret viser til anmodning fra Oslo universitetssykehus HF i sak 75/2022, og godkjenner at utredningsarbeidet videreføres, og videre at det foreløpig legges til grunn en styringsramme for gjennomføringsfasen på 725 millioner kroner (P50-estimat; juni 2022-kroner).
3. Styret ber om at endelig rapport fra utredningsarbeidet forelegges styret for behandling før oppstart gjennomføring, samtidig med forprosjektet for Nye Aker og Nye Rikshospitalet.

Votering

Vedtatt mot 3 stemmer

Stemmeforklaring fra styremedlemmene Christian Grimsgaard, Lasse Sølvberg og Kirsten Brubakk: I saken gis det en fremstilling av at kostnader til rokade skal trekkes ut av Aker/Gaustad-prosjektet, at kostnadene skal legges til OUS, og at HSØ kan yte OUS et lån på 600 millioner til rokaden. Det er ikke gitt noen fyllestgjørende begrunnelse for hvorfor rokade skal tas ut av Aker/Gaustad-prosjektet. Det fremkommer i saken en plan om forsert rokade. Det beskrives at tiltakene ikke er forankret verken bygg-faglig eller i sykehuset.

Etter disse medlemmenes syn fremstår ikke saken som moden for beslutning. Medlemmene vurderer at behandlingen av forholdene som fremstilles i saksfremlegget bør skje i sammenheng med behandling av forprosjekt-rapporten og fremlegg av sykehusets bærekraftsanalyser.

Styret i Oslo universitetssykehus HF fattet i styremøte 2. desember 2022, i sak 97/2022 Rokade ved riving av C1 på Rikshospitalet, følgende flertallsvedtak:

1. Styret godkjenner fremlagte forprosjektrapport Rokade ved riving av C1 på Rikshospitalet inkludert komplettering og styringsdokument for gjennomføringsfasen.
2. Forutsatt at Helse Sør-Øst RHF godkjenner forprosjektrapport Nye Aker og Nye Rikshospitalet, anbefaler styret at rokadeprosjektet kan iverksettes og ber om at saken oversendes Helse Sør-Øst RHF for godkjenning til å gjennomføre prosjektet (B4-beslutning).
3. Styret erkjenner at det foreligger risikofaktorer i prosjektet og understreker viktigheten av god koordinering av gjennomføringen av rokadeprosjektet og byggeprosjektet.

Medlemmene Else Lise Skjæret-Larsen, Svein Erik Urstrømmen, Anne Marit Wang Førland og Therese Heggedal stemte mot vedtaket i sak 97/2022 og ønsket følgende ført til protokollen:

"Stemmeforklaring sak 2022 – 97 – 00: Rokade ved rivning av C1, Rikshospitalet. Styremedlemmene Wang Førland, Skjæret-Larsen, Urstrømmen og Heggedal stemmer mot vedtaksforslaget med følgende begrunnelse:

Det er etter nevnte styremedlemmers syn for stor grad av usikkerhet i prosjektet med tanke på tidsplan og investeringskostnader. I tillegg har prosjektet uavklarte og manglende forankrede løsninger.

OUS sin økonomiske situasjon er betydelige forverret noe som vil gi negative konsekvenser for drift og finansiering av nye sykehusbygg. Slik vi ser det vil det ikke være mulig innenfor foretakets økonomiske rammer å ivareta forsvarlig drift med god kvalitet i pasientbehandlingen og samtidig finansiere rokaden og avsette midler nødvendig for investeringer til de nye sykehusene i OUS.

Grunnet ovenfornevnte forhold finner styrerepresentantene det ikke tilrådelig å igangsette rokaden.»

Oslo universitetssykehus HF har gjennomført drøftingsmøte om Rokade ved riving av C1 Rikshospitalet. Drøftingsprotokollen fra møtet den 23. november 2022 er vedlagt (vedlegg 3).

Forprosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet

Hensikten med prosjektet er å etablere erstatningsarealer for de funksjonene som må flytte som følge av rivningsarbeider når Nye Rikshospitalet er i gjennomføringsfase, slik at Oslo universitetssykehus HF's kapasitet opprettholdes også i byggeperioden. Erstatningsarealene kan enten være midlertidige fram til nye arealer ved Nye Rikshospitalet og Nye Aker er ferdige, eller permanente, altså arealer med forventet varighet ut over 2031. Det siste vil bety at berørt funksjon slipper å flytte flere ganger.

Prosjektet Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet har etablert en plan for hvilke funksjoner som skal flyttes, og hvordan rokadene skal gjennomføres. Planene beskriver rokadens omfang i form av ombyggings- og oppgraderingsbehov, som følger av behovet for fraflytting av C1, D0 og paviljongen i B2, samt etablering av midlertidig hovedinngang i B2 på Rikshospitalet.

Som omtalt i styresak 108-2022 *Oslo universitetssykehus HF – Nye Aker og Nye Rikshospitalet, status forprosjekt og fullmakt til forberedende arbeider*, skal rokadeprojektet ved Oslo universitetssykehus HF ivareta følgende forutsetninger for framdriften av Nye Rikshospitalet:

- Nye Rikshospitalet gis tilgang til å starte arbeider på dagens adkomsttorg ett år etter at beslutning om gjennomføring (B4-beslutningspunkt) er fattet
- Nye Rikshospitalet gis tilgang for å rive bygg C1 to år etter beslutning om gjennomføring (B4-beslutningspunkt)
- Rivning av sykehotellet kan skje 22 måneder etter beslutning om gjennomføring (B4-beslutningspunkt)

Forprosjektet består av en samling av dokumenter og rapporter, og omfatter følgende leveranser:

- Rapport: *Forprosjekt Rokade ved rivning av C1, D0 og paviljongen i B1, samt etablering av midlertidig hovedinngang i B2 Rikshospitalet*, datert 30. september 2022
- *Sluttrapport KSF Rokade C1 Rikshospitalet Ekstern kvalitetssikring av forprosjektfase (KSF) for prosjektet Rokade ved rivning av C1 Rikshospitalet Nye OUS*, datert 14. oktober 2022
- *Styringsdokument For gjennomføringsfasen. Rokade ved rivning av C1, D0 og paviljongen i B1, samt etablering av midlertidig hovedinngang i B2, Rikshospitalet*, datert 30. september 2022
- *Forprosjektrapport komplettering Redegjørelse av planer for å sikre oppnåelse av de sentrale forutsetningene for rivning av C1-bygget*, datert 8. november 2022
- *Notat – Komplettering av forprosjektrapport Rokade C1*, datert 15. november 2022 og utarbeidet av ekstern kvalitetssikrer

Ekstern kvalitetssikring av prosjektet er utført av Dovre Group Consulting AS, som også har gjennomført kvalitetssikringen av forprosjektet for Nye Rikshospitalet. Den overordnede vurderingen er at prosjektet har levert et underlag i henhold til mandatet, og det er ikke avdekket inkonsistens i dokumentasjonen fra forprosjektfasen. Det ble imidlertid bemerket

at det på tidspunktet for kvalitetssikringen ikke var konsistens mellom tidsplanen til prosjektet Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet og Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjons forutsatte fremdriftsplan i forprosjektet for Nye Rikshospitalet. Tidsplanen for rocade ga tilgang til rivning av C1 etter to år og to måneder, og ikke etter to år slik hovedfremdriftsplanen for Nye Rikshospitalet forutsatte.

Som supplement til forprosjektrapporten og tilbakemelding fra ekstern kvalitetssikrer, har Oslo universitetssykehus HF jobbet videre med et mulighetsstudie for videre tidsmessig optimalisering av prosjektet. I *Forprosjektrapport komplettering*, datert 8. november 2022, beskrives et løsningsalternativ hvor dialyse, nyrelaboratorium og kontorer ikke flyttes som opprinnelig foreslått til et nybygg på taket av D5. I stedet flyttes dialyse og nyrelaboratoriet til B2, 4. etasje, og det etableres kontorarbeidsplasser i midlertidige modulbygg på taket av bygg C. Denne alternative løsningen er mer konsistent med den fremdriftsplanen som ligger til grunn for prosjekt Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Forslaget medfører økt bruk av midlertidige løsninger, og mindre etablering av permanente arealer. Det kan isolert sett gi en lavere investeringskostnad for rocadeprosjektet, men en høyere driftskostnad med innkjøp av utstyr til midlertidige arealer, og merkostnad for drift, ved at klinikkene må bytte lokaler flere ganger. Ekstern kvalitetssikrer av forprosjektrapporten har i eget notat kommentert på *Forprosjektrapport komplettering*. Ekstern kvalitetssikrer anbefaler at justerte løsninger forankres på samme nivå som opprinnelige prosjekt. Dette må det arbeides med i videre planleggingen og detaljprosjekteringen av rocadeprosjektet.

Medvirkning og samarbeid

Oslo universitetssykehus HF opplyser at prosjektet Rokade ved rivning av C1 har vært gjennomført med bred involvering av ansatte, tillitsvalgte, vernetjenesten, brukerrepresentant, Universitetet i Oslo og stabsfunksjonene for medisin, helsefag og beredskap i samsvar med Helse Sør-Østs 12 prinsipper for medvirkning.

Drøftingsprotokollen og ekstern kvalitetssikrers vurderinger av *Forprosjekt komplettering* indikerer at Oslo universitetssykehus HF må arbeide videre med å forankre løsningsforslagene på ledelsesnivå og i organisasjonen via medvirkning. Ekstern kvalitetssikrer bemerker følgende:

KSF oppfatter at prosjektet har gjennomført grunnleggende brukerinvolvering i prosessen, men har ikke fått forankret de justerte løsningene på samme nivå og omfang som det opprinnelige forprosjektet. KSF merker seg at medvirkningsprosessen vil fortsette utover vinteren, og vi vil understreke viktigheten av å forankre justerte løsninger på samme nivå som det opprinnelige forprosjektet.

De ulike delprosjektene er utredet tilsvarende forprosjekt-nivå. Tiltakene relatert til frigjøring av adgangstorget, som betinger byggestart for Nye Rikshospitalet, er konkretisert og avklart. Det samme gjelder tiltak for avvikling av sykehotellet. Delprosjektene knyttet til rokader for tilgang for rivning av C1 skal ifølge Oslo universitetssykehus HF bearbeides videre, for å sørge for at rivningen kan skje innen to år etter B4-beslutning som forutsatt. Om *Forprosjekt komplettering* skriver ekstern kvalitetssikrer blant annet:

Justeringene som er foreslått vil medføre enkelte endringer i omfang og rekkefølge mellom delprosjektene, og redusere gjennomføringstiden vesentlig. Tidsmålet påvirker styringen av prosjektet, og kan også påvirke kostnader og usikkerhet. Prosjektet bør overordnet beskrive hvordan endringene som er foretatt i løsninger og forsering av fremdrift vil påvirke gjennomføringsstrategiene, og vurderer behovet for å oppdatere kontraktsstrategien.

Rapporten fra ekstern kvalitetssikrer peker på at prosjektet bør vurdere en enda tettere formell samhandling med Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon for Nye Rikshospitalet i den neste fasen, og har flere konkrete innspill til styringsdokument som legges til grunn for videreføring av prosjektet. Rokadeprosjektet må følge fremdriften til hovedprosjektet og rapportere på beskrevne hovedmilepæler.

Prosjekteierskap

I henhold til vedtakspunkt 4 i sak 073-2019 *Revisjon av fullmactsstruktur for bygginvesteringer*, kan Helse Sør-Øst RHF overta som prosjekteier for prosjekter over 500 millioner kroner, fra og med konseptfase. Det vises i den forbindelse til vedtakspunkt 3 i sak 97/2022 hvor styret i Oslo universitetssykehus HF erkjenner at det foreligger risikofaktorer i prosjektet, og understreker viktigheten av god koordinering av gjennomføringen av rokadeprosjektet og byggeprosjektet. Videre vises det til kommentar fra ekstern kvalitetssikrer vedrørende behovet for en enda tettere formell samhandling med Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon for Nye Rikshospitalet i gjennomføringsfasen.

I sak 073-2019 sies det også at: «Ved vurdering av eierskap for prosjekter over 500 millioner kroner må det vurderes behov for regional koordinering av prosjektporteføljen og ressursbruk innen området, herunder ressursbruk i Sykehusbygg HF, kompetanse og kapasitet, samt erfaringer fra tidligere byggeprosjekter.»

Dette taler for at samhandlingen mellom rokadeprosjektet og byggeprosjektet på Nye Rikshospitalet styrkes ved at Helse Sør-Øst RHF overtar prosjekteierrollen i videre gjennomføring av prosjektet ved rivning av C1, og at rokade-tiltakene organiseres underlagt prosjektet Nye Rikshospitalet.

Investeringskostnader og finansiering

Rokadeprosjektet ved Oslo universitetssykehus HF har gjennom sommeren oppdatert kalkyler og gjennomført usikkerhetsanalyse i samarbeid med ekstern aktør. Oslo universitetssykehus HF har lagt til grunn at prosjektet Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet skal gjennomføres innenfor en styringsramme på 725 millioner kroner (P50-estimat; juni 2022-kroner). Rokaden inneholder midlertidige løsninger i byggeperioden, og permanente løsninger som vil bli benyttet etter at de nye byggene tas i bruk. I *Forprosjektrapport komplettering* pekes det på mulige løsninger som kan gi kostnadsreduksjon for investeringsprosjektet, men forslagene er foreløpig ikke innarbeidet i forslag til styringsramme da de ikke er endelig forankret. Ekstern kvalitetssikrer anbefaler videre at det gjøres en vurdering av om usikkerhetsanalysen bør oppdateres for å reflektere kostnadskonsekvensen av eventuelle forseringstiltak.

Helse Sør-Øst RHF har som en planforutsetning for rokadeprosjektet meddelt Oslo universitetssykehus HF at helseforetaket kan legge til grunn at det gis et kortsiktig lån på 600 millioner kroner (2022-kroner) som utbetales i 2023-2024. Lånet skal tilbakebetales i perioden 2025-2031, hvor avdragsprofil avtales nærmere med det regionale helseforetaket og tilpasses helseforetakets forutsatte likviditetsutvikling. Avdrag på lånet forutsettes dekket gjennom egen fri likviditet fra resultat og investeringer. Endelig lånebehov vil bli fastsatt i forbindelse med årsbudsjettene for 2023 og 2024.

Det er ikke gjennomført egne vurderinger av økonomisk bæreevne på prosjektnivå, men prosjektet Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet, inngår i økonomisk langtidsplan 2023-2026 for Oslo universitetssykehus HF med økonomisk ramme 725 millioner kroner.

Framdrift

Planene for fristilling av C1 slik de foreligger i forprosjektet er i akseptable for fremdriften av byggeprosjektet, og dermed det prosjektutløsende behovet. I tillegg har rokadeprojektet foreslått tiltak som vil kunne gjøre framdriftsplanene mer robuste.

Fremdriften vil bli nærmere vurdert mellom Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon og Oslo universitetssykehus HF i den videre gjennomføringen av prosjektet.

3. Administrerende direktørs anbefaling

Administrerende direktør vurderer at Oslo universitetssykehus HF har arbeidet godt med gjennomføringen av prosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet i tråd med mandat fra Helse Sør-Øst RHF, og konstaterer at de viktigste milepælene for tilkomst og rivning er avklart gjennom rokadeprojektet, men at det gjenstår å bearbeide noen av delprosjektene. Administrerende direktør konstaterer at det foreligger en felles framdriftsplan mellom rokadeprojektet i Oslo universitetssykehus HF og Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjons forberedende arbeider og oppstart rivning av C1. Denne viser at det vil være mulig med rivning av C1 i henhold til det prosjektutløsende behov.

Administrerende direktør viser til anmodning fra Oslo universitetssykehus HF i sak 75/2022, og anbefaler at styret godkjenner gjennomføring av prosjektet, og at forprosjektrapport inklusive kompletteringsrapport, legges til grunn for det videre arbeidet. Det skal legges til grunn en styringsramme for gjennomføringsfasen på 725 millioner kroner (P50-estimat; juni 2022-kroner).

Administrerende direktør understreker at Oslo universitetssykehus HF må arbeide videre med å forankre planene og løsningsforslagene både gjennom ledelsesforankring og medvirkning.

Basert på at prosjektutløsende behov springer ut av prosjektet Nye Rikshospitalet og behovet for tett koordinering av aktiviteter i gjennomføringsfasen, anbefaler administrerende direktør at samhandlingen mellom prosjektene styrkes ved at Helse Sør-Øst RHF overtar prosjekteierrollen for prosjekt Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet. Rokade-tiltakene organiseres underlagt prosjektet Nye Rikshospitalet.

Det er nødvendig at planer for etablering av rokadearaler kvalitetssikres tidlig i detaljprosjektering, med sikte på kostnadsoptimalisering. Løsningene skal avstemmes med Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon for Nye Rikshospitalet og Oslo universitetssykehus HF. Løsningene skal ivareta kravet til god pasientbehandling og gode arbeidsforhold for de ansatte, i interimperioden før innflytting i nye bygg.

Administrerende direktør bemerker at prosjektet Rokade ved rivning av C1 på Rikshospitalet er forutsatt egenfinansiert ved Oslo universitetssykehus HF, men at dette krever at det ytes et kortsiktig mellomfinansieringslån til helseforetaket på inntil 600 millioner kroner. Lånet utbetales i 2023 og 2024, og tilbakebetales før innflytting i nye bygg.

Trykte vedlegg:

- Vedlegg 1 Oslo universitetssykehus HF Styresak 97/2022 Rokade ved riving av C1 Rikshospitalet
- Vedlegg 2 Oslo universitetssykehus HF Protokoll fra styremøte 2. desember 2022
- Vedlegg 3 Oslo universitetssykehus HF Protokoll fra drøftingsmøte 23. november 2022

Utrykte vedlegg:

- Vedleggene til Oslo universitetssykehus HF Styresak 97/2022
  - [Styresak 97/2022 vedlegg-01 Forprosjekt Rokade ved rivning av C1, D0 og paviljongen i B1, samt etablering av midlertidig hovedinngang i B2 Rikshospitalet](#)
  - [Styresak 97/2022 vedlegg 02 Sluttrapport KSF Rokade C1 Rikshospitalet \(Ekstern kvalitetssikring\)](#)
  - [Styresak 97/2022 vedlegg 03 Styringsdokument for gjennomføringsfasen](#)
  - [Styresak 97/2022 vedlegg 04 Forprosjektrapport komplettering](#)
  - [Styresak 97/2022 vedlegg 05 Notat - Komplettering av forprosjektrapport \(fra ekstern kvalitetssikrer\)](#)